

Namsos kommune
Nåavmesjenjaelmien tjjelte

Temaplan

Landbruksplan 2026-2031

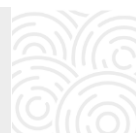

Sammen
skaper vi
muligheter

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
1.1. Sammen drag.....	3
1.2. Innledning og bakgrunn.....	3
1.3. Rammeverk/føringer	4
2. Kunnskapsgrunnlag og medvirkning	5
2.1. Kunnskapsgrunnlag/utfordringsbilde	5
2.2. Funn fra medvirkningsprosess.....	8
2.3. Drøfting av det samlede kunnskapsgrunnlaget	9
3. Mål og innsatsområder	9
3.1. Målsettinger for landbruksplan	9
3.1.1. God utnyttelse av ressursene i skog og utmark.....	9
3.1.2. Arealbruk – God forvaltning av lokale ressurser.....	9
3.1.3. Økt kompetanse, verdiskaping og videreutvikling av et positivt omdømme	10
3.1.4. Økt selvforsyning, en variert bruksstruktur og bosetting i grendene	10
3.1.5. Klima og miljø	10

1. Innledning

1.1. Sammendrag

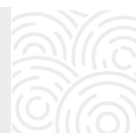
Landbruksplan er en rullering av temaplan landbruk som ble vedtatt for 2020-2024. Ved utarbeidelse av ny temaplan er det tatt utgangspunkt i utvikling og utfordringer i landbruket den siste planperioden, og satt hovedmål og delmål med bakgrunn i dette. Hovedmål og delmål er utarbeidet i samarbeid med næringa og skal vise retning for ønsket utvikling i neste planperiode. Temaplanen vil gi grunnlag for en tiltaksplan som skal følges opp årlig i samarbeid med landbruksorganisasjonene i Namsos kommune.

1.2. Innledning og bakgrunn

Namsos kommune har som oppgave å oppfylle målene i den gjeldende landbrukspolitikken gjennom å forvalte økonomiske virkemidler og lovverk, og holde seg oppdatert på hva som skjer med dem. Namsos kommune ønsker å bidra aktivt ved å motivere og veilede gårdbrukeren til hvordan disse økonomiske virkemidlene kan brukes til å utvikle gården på best mulig måte.

Namsos kommune har som et overordnet mål å ha en robust landbruksproduksjon. Det er et mål å legge til rette for utvikling av tradisjonelt landbruk innenfor alle driftsformer og nye landbruksbaserte næringer som baseres på lokale råvarer og ressurser. Landbruksplanen skal bidra til å øke kompetanse både hos næringa og forvaltningen, samt gjøre informasjon tilgjengelig og skape forutsigbarhet for næringa, forvaltningen og publikum.

I denne landbruksplanen er vilt og viltforvaltning tatt ut, da det 05.02.2025 ble vedtatt en plan for *kommunale mål i hjorteviltforvaltningen for 2025-2030* som ivaretar fagområdet og de kommunale målene for planperioden.

1.3. Rammeverk/føringer

Globale føringer

FNs bærekraftsmål ble vedtatt i 2015 og skal vise ønsket utvikling fram mot 2030. Bærekraftsmålene ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng og gjelder for alle land. I en verden der det stadig er nye utfordringer med uroligheter og klimaforandringer, er selvforsyning og utnytting av produksjonspotensialet viktigere enn noen gang.

Nasjonale føringer

De nasjonale føringene er styrt av den til hver tid gjeldende nasjonale landbrukspolitikken. Politikken har fire overordna mål, opprettholde et levende landbruk i hele landet, matsikkerhet med økt selvforsyning, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser. Kommunen skal bidra til at den nasjonale landbrukspolitikken blir gjennomført ved å forvalte tilskuddsmidler og lowverk, være et rådgivende organ og gi informasjon til landbruket.

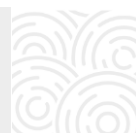
Regionale føringer

Handlingsplan for landbruket i Trøndelag viser retning for prioriteringer og utvikling i regionen. Planen er retningsgivende for virkemiddelbruk i landbruksforvaltningen med særlig fokus på gårdens- og regionens samlede ressurser.

Lokale føringer

I kommuneplanens samfunnsdel er det nevnt som en ambisjon at Namsos kommune skal tilrettelegge for en bærekraftig vekst og utvikling i næringslivet med særlig fokus på utgangspunkt i verdikjedene fra jordbruk, skogbruk, fiskeri og havbruk. I tillegg til samfunnsplanen er det også vedtatt kommuneplanens arealdel for Namsos kommune 2024-2036. Denne planen legger føringer for bruk av kommunenes arealer og blir et styringsredskap for all arealplanlegging og utbygging i kommunen.

Namsos kommune jobber også ut ifra kommunale retningslinjer innenfor fagområdet landbruk, som er med å forankre den lokale tilpasningen av lowverket. Arbeidet med landbruksplanen er gjort i samarbeid med næringsplan og klima- og miljøplan med målsetning om å samkjøre strategiene noe.

2. Kunnskapsgrunnlag og medvirkning

2.1. Kunnskapsgrunnlag/utfordringsbilde

Namsos kommune har totalt 65 122 daa jordbruksjord og totalt 776 525 daa produktiv skog. Dette gjør kommunen til en betydelig landbrukskommune sett i sammenheng med resten av fylket.

Arealtype	Dekar	%
Jordbruksareal ▲		
Fulldyrka	57 452	2,7
Overflatedyrka	187	0,0
Innmarksbeite	7 483	0,4
Skog ▲		
Produktiv skog	776 525	36,5
Uproduktiv skog	303 394	14,3
Bebyggelse/samferdsel	18 225	0,9
Annet markslag ▼	768 428	36,1
Ikke kartlagt ▼	196 920	9,3
Sum	2 128 614	100

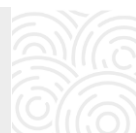
Kilde: Arealressurskart AR5, årsversjon 2023, NIBIO

Husdyr	Foretak	Antall dyr
Melkekyr	62	2 511
Ammekyr	28	473
Vinterfôra sauer	28	1 818
Geiter	1	5
Avlspurker	3	117
Slaktegris	5	4 073
Verpehøner	8	47 340
Slaktekylling	3	435 070

Kilde: Produksjonstilskudd 2023, Landbruksdirektoratet

Av fulldyrket areal er 78 % grovfôr, 13 % korn og 9 % innmarksbeite.
Melkeproduksjon er den desidert største husdyrproduksjonen.

Innen skogproduksjon er det tatt ut i gjennomsnitt 45 000 kubikk tømmer pr år. Og det har blitt plantet 221 000 stk. planter i gjennomsnitt siste planperiode.

Økologisk produksjon	2019	2024
Andel grovfôrareal	10,3	11,5
Andel kornareal	28,5	43
Andel alt areal	15,1	16,8
Andel melkekyr	10,2	13,3
Andel melkeprodusenter	9,2	13,1
Andel ammekyr	24	25,9
Andel ammekuprodusenter	18,2	14,8
Andel sau	23,5	11,8
Andel saueprodusenter	15,6	10,3

Kilde: Landbruksdirektoratet

Namsos kommune har beholdt en høy andel økologisk produksjon i siste planperiode, og ligger godt over gjennomsnittet på andel alt jordbruksareal som er ca. 4,2 % i Norge for 2022.

Landbruket har tilpasset seg miljøkrav og tatt i bruk nye metoder for å redusere utslipp av klimagasser og næringsstoffer. Dette ser vi blant annet i bruk av virkemidlene i Regionalt Miljøprogram der tiltak som spredning av husdyrgjødsel i vekstsesong og spredning med miljøvennlige metoder, har økt betydelig i siste planperiode.

I rapport fra Sintef 2023:00601 – *Kunnskapsgrunnlag for trøndersk landbruk*, er det regnet på økonomisk verdiskaping og sysselsetting i landbruket i Trøndelag. Tallgrunnlaget med utgangspunkt i 2021, viser en samlet verdiskaping fra jordbruket på 128,4 millioner kroner for Namsos kommune. 3 / 4 av dette kommer fra melkeproduksjon som står for en samlet verdiskaping på 93 millioner kroner.

**Verdiskaping pr produksjon
i mill kr**

Melk, ku	93,1
Melk, geit	0
Ammeku	9,34
Sau	5,53
Svin	4,99
Egg og fjørfe	10,3
Planteproduksjon	4,27
Annet, birøkt	0,85
SUM	128,4

Kilde: Nibio, tall fra 2021

Verdiskaping i skogbruket med samme tallgrunnlag fra 2021 viser et samlet bruttoprodukt på 28,5 millioner for Namsos kommune.

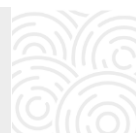
Reindriftsnæringa er også en betydelig næringsaktør med utgangspunkt i utmarksressursene. I alt 3 reinbeitedistrikt har enten helårs- eller vinterbeiteområder i kommunen.

Det totale verdiskapingen for Namsos kommune inkludert ringvirkninger, er på 800 millioner kr og landbruksavhengig sysselsetting er på 11 %.

Utvikling/Utfordring

I søknadsomgangen 2020 var det 159 foretak som mottok produksjonstilskudd, og i søknadsomgangen 2024 var det 143 foretak som mottok produksjonstilskudd. Dette er en nedgang med 16 foretak i planperioden 2020-2024. Gjennomsnittlig areal pr bruk har i samme periode økt fra 342 daa til 399 daa. Størst nedgang av foretak har det vært innen melkeproduksjon, med en nedgang på 9 foretak i siste planperiode. Men, mengde melk produsert har vært stabil med en liten økning på 3 % de siste 30 årene.

Det blir stadig færre bønder som driver aktivt i kommunen. De bøndene som fortsatt er aktive, produserer gjerne et større volum. Eiendomsstrukturen på gårdene har endret seg, det har blitt større bruk som over tid har ervervet tilleggsjord fra nabogårder som ikke lenger ønsker å drive selv. Denne bruksrasjonaliseringen fører til at det blir lengre avstand imellom driftssentrene til gårdene, og i noen grender kan det være svært få

eller ingen som driver aktivt, som igjen kan føre til at tidligere drevet jord nå ligger brakk.

Nedgangen i husdyrbruk kan delvis forklares med at mange som har tatt over tidligere aktive bruk har arbeid utenfor gården og det kan være krevende å kombinere dette med husdyrproduksjon. Oppgradering til dagens standard innen husdyrproduksjon krever store investeringer, dette gjør at mange velger andre løsninger for sin eiendom, som f.eks. bortleie av dyrkajord og kvote. For å sikre rekruttering av fremtidige generasjoner vil det være viktig med forutsigbare rammevilkår og velferdsordninger på nivå med andre næringer. Fritid og tilgang til arbeidskraft vil være et viktig moment i rekruttering av nye gårdbrukere.

Det å drive dyrkajord og få frem en god avling har over tid blitt mer krevende i takt med klimaendringene. Økte nedbørsmengder fører til at jorda blir mett med vann, og næringsstoffer og matjord vaskes ut. Dette fører til større behov for drenering og bedre hydrotekniske anlegg for å ta unna større og hyppigere nedbørstopper.

Skognæringen er viktig med tanke på klimaarbeidet. Skogen er en ressurs for å binde karbon og det er derfor viktig med et fokus på avvirkning til riktig tidspunkt og en skjøtsel av skogen som optimaliserer tilvekst og slik også karbonbindingen. Grana, som er det viktigste treslaget i vår del av landet, tåler tørke og hetebølger dårlig. Økt klimatisk stress gjør også trærne mer utsatt for insektskader og sykdommer. Et mildere vinterklima uten tele i bakken gir økte utfordringer ved skogsdrift, og det gjør også skogen mer utsatt for stormskader.

Det er en økende utfordring å skaffe nok mat og å nå ønsket selvforsyningsgrad. Denne utfordringen må løses sammen med restriksjoner på utslipp og tilpasning til et endret klima.

2.2. Funn fra medvirkningsprosess

I arbeidet med planen har det vært medvirkning fra næringsorganisasjonene i landbruket. Det har vært gjennomført 1 fellesmøte med alle organisasjonene representert der de fikk komme med innspill til planen. I etterkant av møtet ble det satt ned en arbeidsgruppe bestående av 3 representanter fra næringa og ansatte på landbrukskontoret. Engasjementet fra næringa har vært stor, og det har kommet gode innspill, mange av de er tatt med i planen og noen innspill går direkte over til tiltaksplan.

Både næringa og forvaltningen har i store trekk samme syn på utfordringsbildet som er beskrevet i punkt 2.1, og er samstemte på hva som bør prioriteres og settes fokus på i neste planperiode.

2.3. Drøfting av det samlede kunnskapsgrunnlaget

Utvikling av landbruket fremover avhenger av en rekke forhold, blant annet arealforvaltning, landbrukspolitikk og fornyelse i næringene.

Namsos kommune skal være en ledende landbrukskommune i fylket og jobbe for å bevare små, mellomstore og store bruk innenfor alle produksjonsformer.

Verdiskapingen som kommer fra landbruket med sine ringvirkninger, er en viktig del av helheten i kommunen og gir grunnlag for vekst og utvikling også på områder utenfor primærleddene i skog- og jordbruksproduksjonene.

3. Mål og innsatsområder

3.1. Målsettinger for landbruksplan

Landbruksplan 2026-2029 skal ha som mål å være et styringsverktøy for den kommunale landbruksforvaltningen og synliggjøre landbrukets rolle i kommunen og samfunnet.

I gjeldende plan har arbeidsgruppa hatt fokus på at planen skal være lettlest og konkret, og at hovedmål og delmål skal kunne knyttes opp imot en tiltaksplan som skal gjennomgå årlig i felleskap med næringas organisasjoner.

3.1.1. God utnyttelse av ressursene i skog og utmark

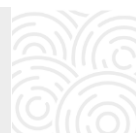
Delmål:

- Bærekraftig skogproduksjon med økt uttak av hogstmoden skog.
- Fokus på foryngelse og ungskogpleie
- Bidra inn i et aktivt skogmiljø - jobbe felles for høy aktivitet i skogen
- Øke beitebruk i utmarka - økt fôropptak og redusere gjengroing
- Øke avkastning av vilt- og utmarksressursene

3.1.2. Arealbruk – God forvaltning av lokale ressurser

Delmål:

- Nullvisjon for omdisponering av dyrka/dyrkbar jord.
- Håndheve driveplikt med veiledning opp mot aktive og passive brukere
- Bidra til å utnytte og kartlegge produksjonspotensialet på alle areal
- Bevare og styrke økologisk produksjon og produsentmiljø
- Veilede om Innovasjon Norges finansieringsordninger for å kunne møte nye krav og nasjonale føringer

3.1.3. Økt kompetanse, verdiskaping og videreutvikling av et positivt omdømme

Delmål:

- Bruke tilskuddsforvaltning og lovverk aktivt for å stille krav til enkeltutøvere, slik at de bidrar til positiv utvikling av næringas omdømme
- Veilede med utgangspunkt i gårdens egne ressurser for økt verdiskaping
- Tilstedeværelse på store temamøter
- Kompetansebygging i samarbeid med andre aktører innen relevant fagområde
- Jobbe aktivt opp mot nye gårdbrukere for å sikre god rekruttering

3.1.4. Økt selvforsyning, en variert bruksstruktur og bosetting i grendene

Delmål:

- Jobbe for en mangfoldig bruksstruktur og driftsopplegg
- Opprettholde og styrke produsentmiljøene
- Opprettholde bosetting i hele kommunen

3.1.5. Klima og miljø

Delmål:

- Veilede om regelverk og ordninger for landbruket
- Bidra til å redusere avrenning for å nå miljømål i vannforekomster
- Redusert bruk av plantevernmidler
- Bidra til å nå mål i klima og miljøplan
- Økt bruk av lokale råvarer i kommunal sammenheng

